

SEA Papers, nr 7

Porträtt av en herde och själavårdare

Diane Langberg

”Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren ... Jag är den gode herden, och jag känner mina får och de känner mig.” (Joh 10:11, 14). Vad kan vi lära oss av den gode herden om att inte ägna sig åt maktmissbruk? I denna artikel delar psykologen Diane Langberg med sig av både positiva och negativa erfarenheter från sitt arbete som professionell själavårdare. Bland annat konstaterar hon att det är alltför lätt att vara en olämplig herde. När herden går in i ett trasigt liv, ett liv med så väldiga behov, får självklart han eller hon ett betydande inflytande. Och en sådan möjlighet att hjälpa innebär också en stor möjlighet att skada, skriver hon.

Att känna Kristus och visa omsorg om andra har för mig, så länge jag kan minnas, hört ofrånkomligen samman. Jag mötte Kristus vid elva års ålder genom mina föräldrars undervisning. Det var inte långt efteråt som jag verkligen började se andras behov.

KALLAD TILL OMSORG

Min far var överste i det amerikanska flygvapnet. När jag växte upp behövde jag ingen psykologexamen för att se att de flesta av mina vänner hade mammor som var alkoholister. De tyckte om att komma hem till mig efter skolan, därför att min mamma var nykter – och snäll. Jag berättade för dem om Jesus, och när jag var tolv började jag undervisa en liten grupp flickor om Skriften. Jag kommer ihåg att jag och en av dessa flickor en dag tittade in hemma hos henne på väg hem till mig. Vi hittade hennes mamma liggande i sängen i ett soligt nattlinne. Hon var full och höll hårt fast i någon sorts flaska. Det gav mig en skymt av hur mycket smärta och skräck det fanns i min kompiss liv, och jag ville hjälpa.

Jag hade en blick för att se människors smärta

och en längtan i hjärtat att få hjälpa dem, men just då visste jag knappast hur långt det skulle leda mig. Jag visste då inte heller hur likt Gud det är att använda de trasiga liv jag såg, för att få andras liv att bära frukt.

Många år har gått sedan jag var tolv, och jag har fortfarande ögon som ser och en längtan i mitt hjärta att hjälpa. Dessa två egenskaper, plus några akademiska titlar och lite träning, har gjort att jag kommit nära inpå många människor vars liv inte skiljer sig så mycket från mina unga vänner och deras föräldrars. Jag har bevittnat en rejäl mängd smärta och skräck, och jag tror att jag har kallats av Gud att ta hand om dem som har blivit så märkta av livet.

Jag har tagit hand om kvinnor som när de var småflickor våldtogs upprepade gånger av en man som kallades för pappa. Jag har träffat på män som när de var småpojkar antastades upprepade gånger av en kvinna som kallades för mamma. Jag har suttit och lyssnat på kvinnor vars förstörda, blåmärkta ansikten avslöjat en förvriden form av äktenskap, men som ändå var osäkra på vem som bar ansvaret. Jag har suttit med föräldrar som

tagit hand om döende barn och som desperat behövt ta hand om sig själva. Jag har umgåtts med dem vars liv långsamt har fördärvat av cancer eller andra sjukdomar. Missionärer som blivit våldtagna och rånade eller kidnappade och torterade har kommit för att få hjälp och helande. Jag har sett pastorer, slitna och brutna av splittringar och förföljelser i sina egna kyrkor, som snarast skulle behövt ha pastorer själva.

Och det har också funnits en annan sorts omsorg, en som jag aldrig kunde förutse när jag först började med självvård åt andra. Jag tar hand om inte bara kvinnorna med blåmärken i ansiktet, utan också dem som utförde misshandeln. Jag hjälper missionärer som lämnat USA för att förkunna evangeliet, men var tvungna att åka hem eftersom de ofredade de människor som de ville hjälpa. Jag träffar pastorer som var kallade att bli herdar men i slutändan livnärde sig på sina egna får. Jag sköter om dem vars äktenskap har ödelagts av att de inte kunnat hålla sig borta från pornografi. Kort sagt har jag kommit att ta hand om både dem som skadats av andra, och dem som orsakar skadan. Ibland kan förstås dessa personer vara en och samma.

Alla vi som hjälper andra är herdar. Vi vallar får på många olika platser. Många av oss gör det som pastorer, präster och terapeuter, andra som lärare, ledare, författare och föräldrar. Jag tänkte inte på mig själv som en herde för många år sedan, men nu inser jag att det är det jag är. Eftersom jag dessutom har sett vilken skada som vissa olämpliga herdar ställt till med, har jag förstått att kunnig kristen självvård – herdeskap – är en allvarlig och storartad uppgift.

OLÄMPLIGA HERDAR

Det är alltför lätt att bli en olämplig herde. En av de saker jag gör under en arbetsvecka är att vara handledare för många andra terapeuter. Jag märker själv hur jag gång på gång försöker pranta in i dem vilken betydelse de har i sina klienters liv, och vilken makt de har att hjälpa eller skada.

Varje gång man som terapeut kommer in i en annan människas trasiga liv, blir man oerhört viktig. Många människors liv är så förstörda och ofruktsbara att man själv är den enda riktiga relationen de har, och så blir det så att de lever för träffarna. De räknar dagarna till nästa möte. Som bekant kan en del människor inte ens stå ut en vecka mellan träffarna, så de ringer på telefonen eller personsökaren, eller skriver brev, eller frågar om det går att träffas oftare.

Folk kommer för att de vill ha kloka ord om sina äktenskap eller sitt föräldraskap. De kommer förvirrade och i behov av sanning. De kommer bundna i synd och behöver bli fria. De kommer oförmögna att skilja mellan rätt och fel. När herden går in i ett trasigt liv, ett liv med så väldiga behov, får självklart han eller hon ett betydande inflytande. Och en sådan möjlighet att hjälpa innebär också en stor möjlighet att skada.

Man börjar bli en olämplig herde när man missbrukar den makt man har i de liv som man blivit kallad att vårda, och använder den makten till sin egen fördel istället för till klientens eller församlingsmedlemmens bästa. Vi hittar denna negativa förebild i Hesekiel 34, där Israels herdar beskrivs som att de äter fåren. De som av Gud utsågs att vårda hans folk, utnyttjade istället folket för egen vinning. De drack fårens mjölk, gjorde kläder av ullen och slaktade fåren. Med andra ord tog de allt som fåren hade att erbjuda och använde det för egen del.

Man börjar bli en olämplig herde när man missbrukar den makt man har i de liv som man blivit kallad att vårda, och använder den makten till sin egen fördel istället för till klientens eller församlingsmedlemmens bästa. Vi hittar denna negativa förebild i Hesekiel 34, där Israels herdar beskrivs som att de äter fåren. De som av Gud utsågs att vårda hans folk, utnyttjade istället folket för egen vinning. De drack fårens mjölk, gjorde kläder av ullen och slaktade fåren. Med andra ord tog de allt som fåren hade att erbjuda och använde det för egen del.

Det tydligaste exemplet på sådant maktmissbruk inom självvården är när en terapeut använder en klient för att tillfredsställa sig sexuellt. Tyvärr är det exemplet också det vanligaste – och det som gör mest skada för klienterna. Jag talar

”Folk kommer för att de vill ha kloka ord om sina äktenskap eller sitt föräldraskap. De kommer förvirrade och i behov av sanning. De kommer bundna i synd och behöver bli fria.”

inte bara om de självmord som begås av en procent av de sexuellt utnyttjade klienterna, utan också om det akuta trauma, den misstro mot andra, de förstörda äktenskap och de sönderslagna liv som drabbar nästan alla klienter som har blivit ett sexuellt offer för herdar som vallar sig själva.

”Ett annat vanligt maktmissbruk är att uppmuntra klienter att bara vända sig till oss och ingen annan för att få hjälp och helande.”

Vi kan också missbruka vår ställning på mer subtila sätt. Det är till exempel lätt att känslomässigt livnära sig på andra för att själv känna sig mer älskad, betydelsefulla eller klok.

Vi kanske ställer

frågor för att kittla vår egen nyfikenhet eller för att höra information om en tredje part. Varje gång vi styr ett terapipass på ett sådant sätt att vi mättar vår egen aptit eller vårt eget behov, betar vi oss som olämpliga herdar.

Ett annat vanligt maktmissbruk är att uppmuntra klienter att bara vända sig till oss och ingen annan för att få hjälp och helande. Nu behöver ju i och för sig de svaga vår styrka, de dåraktiga behöver vår klokhet, de förtvylade behöver vårt hopp, de blinda behöver vår syn och tvivlarna behöver vår tro. Det är bra och rätt att ge dem detta. Men sådant arbete kan också vara förföriskt för oss som själavårdare, eftersom vi kanske börjar tro att det bara är vi ensamma som kan ge allt det där på rätt sätt. Den nyttiga omsorg som andra människor ger – till exempel klientens man eller fru, vänkrets eller församling – börjar då blekna i jämförelse med vår egen själavård, och vi får klienterna att gå på lögnen att vi är det enda de behöver. Det är en hårfin gräns mellan att tro att vi är viktiga för andra, och att tro att vi är nödvändiga för dem. När vi börjar tro och lära ut, även underförstått, att vi själva är nödvändiga, då tar vi platsen från honom som vi har blivit kallade att ära och följa.

Vi ska aldrig stjäla andras hjärtan åt oss själva.

Som kristna själavårdare har vi istället befallningen att överlämna våra tjänster åt Gud. Våra klienter kommer till oss hungrande efter kärlek, sanning, hopp och tro, och vi kan inte helt och hållet uppfylla sådana behov. Men vi kan genom våra liv ge dem en smak av den som använder oss för att dra dem till sig. Vi är tjänare till den gode herden. Vi är olämpliga tjänare om vi blir så uppblåsta av vår egen betydelse att vi inte använder oss av gåvan i Kristi kropp eller inte visar våra klienter vägen från oss fram till den tillfredsställelse som den gode herden ger.

Framför allt är vi, oavsett alla former av missbruk, olämpliga herdar varje gång vi ger en felaktig bild av den gode herden. Om vi är så medlidande att vi har overseende med synden, om vår avsky för det onda leder till ren stränghet, om vi kräver rättvisa utan barmhärtighet, om vår fasad av lydnad döljer en hemlig olydnad – då är vi olämpliga. Om vi överger eller låter bli att söka efter dem som har vandrat andra vägar, om vi styr med makt istället för med kärlek, om vi gör våra klienter sårbara för angrepp eftersom vi inte talar sanning inför dem – då är vi olämpliga.

I Joh 10 talar Jesus om sig själv som den gode herden, och ställer sig själv i kontrast till de perfekta exemplen på olämpliga herdar, nämligen fariséerna. Hans tydliga budskap till dessa olämpliga herdar var ”Ve er”, ett ord som huvudsakligen användes som uttryck för sorg. Varje gång du och jag sårar, skadar eller missleder ett av de minsta av Guds får, gör vi så att vår Herre känner stor sorg i sitt hjärta.

DEN LÄMPLIGE HERDEN

Om det stämmer att de som söker oss är trasi-

”Framför allt är vi, oavsett alla former av missbruk, olämpliga herdar varje gång vi ger en felaktig bild av den gode herden.”

ga, behövande och sårbara, och om det stämmer att du och jag är kallade av Gud att vara herdar för sådana människor, då måste vi lära oss hur man gör det på ett lämpligt sätt. Om det dessutom stämmer ett en sådan uppgift är så allvarlig och oerhörd eftersom den i så hög grad kan påverka det goda eller onda i andras liv, och om det stäm-

”Det är inget sammanträffande att det var herdar som först fick veta om att den gode herden hade fötts.”

mer att ett själviskt och olämpligt herdeskap bedrövar den Gud som har kallat oss, då är det ju bäst att vi lär oss att själavårda enligt Mästarens eget hjärta. Oswald Chambers hade inte helt fel när

han skrev: ”Fåren är många och herdarna är få, för tröttheten är oerhörd, höjderna är svindlande och synerna är hemska”. Också en beskrivning av jobbet – men det ligger mycket i den!

Vad innebär det då att vara en lämplig herde med en sådan utmaning? Jag tror att svaret på den frågan är att vi gör en färd in i Kristi lidandes gemenskap – och en färd till korset.

Det är inget sammanträffande att det var herdar som först fick veta om att den gode herden hade fötts. Dessa män var förkastade, och levde isolerade liv utanför lägret. Eftersom de inte kunde iaktta den rituella rengöringen ansågs de ore-na. Så i Betlehems utkanter fick de valla får som hade tagits åt sidan för att offras i templet. Herdarna identifierade sig så mycket med sina får att de kom in i deras liv och levde i samma smuts. De luktade som sina får. De bodde utanför lägret med sina får. De var undanskuffade eftersom de hade trampat i lorten och dyngan från dem som de vallade.

Alla aspekterna av Jesu goda herdeskap, och även vårt, förebådas i den här scenen. Här ser vi den röda tråden med offret: herdarna offrade sig för att sköta om fåren, och fåren var avsedda för offer. Vi ser också de röda trådarna med att ta

hand om, skydda och vara ständigt vaksam natt och dag, för det är det herdar gör. Men vi har också en annan och mer ovanlig röd tråd: Guds ära som förkunnas i himlarna och förs ner till lorten och dyngan.

Trettio år senare kom Guds son in på scenen igen, när Johannes Döparen förkunnade ”Där är Guds lamm som tar bort världens synd” (Joh 1:29). Här finns alla våra röda trådar. Där är Guds lamm – offret, det obefläckade. Han tar bort världens synd. Han klev in i den här världens lort och dynga, och gjordes så oren att han blev tvungen att gå utanför lägret för att dö.

Om du och jag ska lära oss något av den gode herden, måste vi börja där. Vi måste först se Lammet. Vi behöver söka honom, söka upp honom. När Johannes uppmanade sina följeslagare att se Lammet, kallade han dem också till botgöring. Att verkligen se hur Guds härlighet har blivit människa är att se våra egna liv klarare. Innan vi kan betjäna våra klienter, måste vi alltså vara fullt medvetna om att vi själva är får, som behöver Guds offerlamm och hans död för våra synder.

Vi vågar inte ge oss på att vara herdar för andra om vi inte kan hantera våra egna liv. Om vi inte lär oss att se Lammet och omvända oss från vår synd, blir vi smittade av de själsliga sjukdomarna hos dem vi arbetar med. Om vi inte ser och omvänder oss, ger vi en felaktig bild av den gode herden, och andra kommer att tro på lögnen om honom och tro att vi representerar honom på rätt sätt.

Du och jag är lämpliga att valla får endast under förutsättning att vi själva har lärt oss följa den gode herden. Om Jesus vallade oss genom att först bli ett lamm, varför skulle då vi själva göra annorlunda? Alla goda herdar är först och främst

”Du och jag är lämpliga att valla får endast under förutsättning att vi själva har lärt oss följa den gode herden.”

lamm. Den herde som inte i första hand är ett lamm blir arrogant och högmodig, och skadar dem som han eller hon har blivit kallad att valla.

Vi ska alltså börja med att se Guds lamm, be honom att söka sig in i oss och omvända oss från allt i våra liv som misshagar honom. Genom detta får vi kraft att föra in hans liv och inflytande i

”Trots detta har vi en tendens att förkunna: ’Där är en ny teori!’ ’Där är nya metoder!’...” varje relation. Om vi inte klarar av att börja där, är vi som fari-séerna: det ser kanske ut som vi har lydnad, men i själva verket är vi olämpliga herdar till att ge föda åt Guds flock.

Vi måste också börja på samma sätt som meddelandet till herdarna och från Johannes Döparen började: Där är Guds lamm! Guds lamm, det största offret, är världens enda hopp. Trots detta har vi en tendens att förkunna: ”Där är en ny teori!” ”Där är nya metoder!” ”Där är vår utbildning och våra meriter!” ”Där är en ny möjlighet!” ”Där är vår mänskliga skicklighet!” Sådana saker kan vara bra och nyttiga, men de ger inte liv. Varje gång vi glömmer bort att förkunna ”Där är Guds lamm”, betonar vi det som inte kan föra liv och helande till dem vi betjänar. Alla herdar som ställer den gode herdens liv, död och uppståndelse längre ner än sina egna meriter, redskap eller kunskaper, kommer att misslyckas.

VAD VI KAN LÄRA AV DEN GODE HERDEN

Genom åren har jag haft förmånen att lära mig mycket av vår gode herde, och jag skulle nu vilja dela med mig av lite av denna lärdom. Det är inte sådant man lär sig på utbildningen eller praktiken, även om kunskapen och träningen från de åren också behövs för vår kallelse. Istället kan den gode herdens lärdomar faktiskt göra att vår kunskap, utbildning och erfarenhet blir genomsyrade av Kristi liv, för våra klienters bästa och till Guds ära.

ÖDMJUKHET

Den första lärdomen jag vill dela är något som betonas i Fil 2:5–8: ”Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Kristus Jesus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt ... gjorde sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors.”

Guds lamm identifierade sig med och tjänade dem som var förbannade. Jag misstänker att du är som jag, på så sätt att du föredrar att vara med tilldragande och likasinnade människor, med dem som du har en naturlig samhörighet med. När du är i en grupp vill du hamna ihop med dem som är rena, begåvade, friska och bra på relationer. Jesus däremot identifierade sig med dem vars personligheter eller abnormiteter isolerade dem från andra. Han identifierade sig med de besatta, de blinda, de sjuka och rentav de döda. Själva har vi inte i vår natur att göra så. Vi ser de olyckliga och backar undan. Vi äcklas av brott och sjukdom och social oförmåga. Vi har en aversion mot de plågade, de udda eller de oacceptabla.

Jag minns när jag för många år sedan först började se dem som frekvent hade utnyttjats sexuellt som barn. Jag har aldrig själv blivit utnyttjad. Jag kan njuta av vad jag nu vet är ett fantastiskt privilegium, nämligen att ha ett sinne som är helt fritt från alla former av missbruk. Jag behöver aldrig oroa mig för att sådana minnen ska komma upp till ytan eller utlösas av vissa omständigheter, för de finns helt enkelt inte. Men en av de kvinnor jag träffade under de första åren av mitt självavårdsarbete hade upprepade gånger sadistiskt utnyttjats av många andra. När jag började låta mig släppas ner i de minnena, drabbades jag av mardrömmar och grät i sömnen. Jag gillade inte mardrömmarna och kommer tydligt ihåg att jag kämpade med ifall jag

”När du är i en grupp vill du hamna ihop med dem som är rena, begåvade, friska och bra på relationer.”

kunde gå vidare i mitt själavårdsarbete: *Jag har inga sådana här minnen. Varför skulle jag vilja ha sådant i huvudet? Jag vill inte få någon bild av det här. Jag vill inte att de stör min sömn. Jag behöver inte göra detta.*

Det var bara påminnelsen om den gode herdens ödmjuka offer som kunde hjälpa mig att lösa det dilemman. ”Låt det sinnelag råda hos dig som också fanns hos Kristus Jesus.” För ett tag sedan ställde en annan klient en knepig fråga till mig: ”Händer det inte efter alla dessa år att du blandar ihop dina egna minnen med andras?” Jodå, efter tjugofem års arbete med själavård är svaret att visst, ibland blandas saker och ting i huvudet på mig. Ibland tänker jag eller känner sådant som beror mer på att jag identifierat mig med överlevande än på min egen livserfarenhet.

Det är bara genom den helige Andes kraft som du och jag kan ödmjuka oss och identifiera oss med dem vars karaktär eller erfarenhet är helt annorlunda än vår egen. Och det är bara den helige Ande som räddar oss från att bli överväldigade av det sekundära, ställföreträdande trauma som har blivit ett betydande problem för många terapeuter. Men om vi ska följa den gode herdens exempel, måste vi verkligen ödmjuka oss och vada i lorten och dyngan i våra klienters liv för att kunna hjälpa och ta hand om dem, för det var den sortens herdeskap som Jesus utförde. Han identifierade sig så mycket med föremålen för sitt försönande verk att han blev Lammet och bar straffet för vår synd.

ATT VÄLJA DET LITE MINDRE

Den andra kraftfulla lärdomen jag fått liknar den om ödmjukheten. Den har att göra med att välja det som är lite mindre.

Den gode herden tömde sig själv på de saker som upphöjde honom. Han krävde inget erkännande. Han klagade inte på att Nasaret var en alltför begränsad sfär för hans stora gåvor. Han försökte inte dominera över dem han hade under sig. När lärjungarna började tvista om vem som var

den störste i Guds rike, gick Jesus ner på händerna och knäna och tvättade deras smutsiga fötter.

Tyvär har den kristna gemenskapen under de senare årtiondena blivit infiltrerad av uppfattningar som att större är bättre, att mer är lika med viktigare och att status, pengar och makt är värda att tillbe. Nu är jag förstås inte så dum att jag påstår att större alltid är sämre, eller att mer alltid är dåligt, eller att status, pengar och makt är ofrånkomligen ont. Men det jag tror av hela mitt hjärta är att sådana saker är av den här världen och någonting övergående, som inte är värt vår hengivenhet.

Jag kommer ihåg en inre kamp som jag upplevde under de år då mina två söner var ganska små. Våra söner föddes kort efter att jag var klar med min doktorsexamen och fick min legitimation. Jag hade hållit på med privatpraktik ett litet tag, och det stod ganska klart att jag snart skulle komma igång på allvar i yrket. Men jag kände på ett väldigt märkbart sätt att Gud ville att jag skulle ägna mig åt att ta hand om mina barn. (Jag är medveten om att han inte leder alla unga mammor att göra så.) Jag älskade mitt jobb, så att lägga det åt sidan och bara vara mamma var inte lätt. Och om Gud hade gett mig gåvan att vara själavårdare, varför skulle han då be mig lägga undan det han hade gett? Trots detta lydde jag. Jag höll praktiken minimalt öppen och skickade vidare de flesta av mina remisser medan jag lekte med Lego och leksaksbilar.

Under de värdefulla åren lärde jag mig något om vad det innebär att sätta något gott åt sidan – något som rätteligen var mitt – för andras skull. Gud hade verkligen kallat mig att utföra ovanliga ting, men han hade också kallat mig att vara ovanlig i det vardagliga – att vara helig på små platser, kärleksfull mot små människor, ouppmärksam och ohyllad.

Det är en lärdom som jag har fått lära mig om och om igen, och inte bara med små människor utan också med långsamma, elaka, svåra och motsträviga människor. För att följa den gode

herden måste vi lära oss att storhet inte ligger i vad vi har eller vad vi gör. Storhet är snarare friheten att lägga undan det vi har och gör, för att kunna älska de får Gud har anförtrott oss.

ÅTERHÅLLSAMHET

Återhållsamhet är när man frivilligt begränsar sig själv till förmån för någon annan.

Den mataffär där jag brukar handla har som princip att anställa en hel del personer med intellektuella funktionshinder. En man har varit där i

”Jag kände hur Guds ande ryckte i mig. Jag hade bråttom förstås. Det regnade, mycket. Men rycket kom igen, så jag sade ja.”

tio år och haft som jobb att hjälpa folk att lasta in sina matvaror i bilen. Han hör dåligt och saknar social förmåga. Första gången jag lät honom lägga in mina varor i bilen, tog han lång tid på sig och kastade in

kassarna (med ägg och allt) i bagageutrymmet i fullständig oordning. Jag bestämde att hädanefter skulle jag lasta in varorna själv.

Vid några tillfällen efter det frågade den här mannen om jag ville ha hjälp, och jag sade artigt nej tack. En dag efter att jag avböjde hjälpen, frågade han ”Är ni helt säkert på det?” Det var ett nästan vädjande tonfall i rösten, och jag förstod att han nog hade avvisats av kund efter kund. Jag kände hur Guds ande ryckte i mig. Jag hade bråttom förstås. Det regnade, mycket. Men rycket kom igen, så jag sade ja. Jag stod i regnet, lade försiktigt fram några förslag, och så lade vi tillsammans mina kassar i bilen.

När vi var klara frågade mannen: ”Gjorde jag ett bra jobb?”

”Ja, du gjorde ett bra jobb”, försäkrade jag.

Han verkade lättad. ”Det är många damer som blir arga på mig för att jag inte gör det här så bra.”

Jag körde därifrån med gråten i halsen och bad

Gud visa vad jag skulle lära mig av detta. Den där mannen lider. Han lider på sådana sätt som jag aldrig har upplevt själv. Han blir behandlad med vrede, nonchalans, irritation och frustration. Den dagen kallade Gud mig att hålla tillbaka mig själv – hålla tillbaka min snabbhet, min förmåga, min självständighet, mina starka sidor – för att kunna skänka värdighet, värde och uppskattning åt någon som led. När jag körde in i garaget kände jag hur Gud sade till mig: Är inte det där en bild av när jag blev människa? Är det inte en liten glimt av vad jag gjorde för dig? Hela världsalltets Gud blev ett spädbarn. Oändlig vishet blev en liten pojke. Världens skapare blev en snickare. Härskaren över haven satt i en båt. Evtigt liv som dog och begravdes. Och jag ville inte hålla tillbaka mig själv för en utvecklingsstörd man!

Jesus, den gode herden, säger till oss: ”Varför säger ni ’Herre, herre’ när ni kallar på mig, om ni ändå inte gör som jag säger?” (Luk 6:46) Jag säger att jag älskar Kristus, att jag är en kristen psykolog – men är ändå otålig eller intolerant eller frustrerad av en förmörkad, förvirrad eller rädd person. Jag kommer inte att kunna vänta på att en överlevande från ett trauma ska kunna tala om det onämnbara, om jag inte först lär mig återhållsamhet. Jag kommer att

vara intolerant mot dem som är beroende och får upprepade återfall, om jag inte först lär mig återhållsamhet. Jag kommer att få ge upp mina ansträngningar med en axel II-personlighetsstörning, om jag inte först lär mig återhållsamhet. Jag kommer att vägra gå

”Härskaren över haven satt i en båt. Evtigt liv som dog och begravdes. Och jag ville inte hålla tillbaka mig själv för en utvecklingsstörd man!”

genom dödsskuggans dal tillsammans med den som är dödssjuk, om jag inte först har lärt mig läxan om återhållsamhet.

Arbetet med herdeskap kräver att vi är återhållsamma med ord, eftersom människor som

lider inte kan ta till sig en störtflod av ord eller förstå ett högintellektuellt språk. Vi måste begränsa antalet stavelser, styrkan i våra röster, våra plötsliga rörelser och intensiteten i våra känslor, om vi verkligen ska kunna utgöra en säker plats för dem som är rädda, som plågas, som är traumatiserade eller tystade. Genom återhållsamhet kan vi anknyta till andra, vara en välsignelse och bli välsignade själva. Det innebär också att vi villigt stiger ner i tragedins lort och dynga och lidande, så att vi kan förlänga hjälpen och hoppet.

”Genom återhållsamhet kan vi anknyta till andra, vara en välsignelse och bli välsignade själva.”

att vi bara ska göra sådant som kommer naturligt eller lätt. Själv är jag snabbtänkt och snabbpratande och har en hög energinivå. På jobbet skämtar de om att jag rusar genom rummen på rullskridskor. Men min herde lär mig att jag inte kan valla hans lidande får bara genom att göra det som känns naturligt. Det som är omätbart kommer till oss i ett mycket litet paket. Om vi ska följa honom måste även vi lära oss återhållsamhet för att kunna föra ljus och liv till hans får.

KÄRLEKSFULLT TJÄNANDE

En annan viktig lärdom jag fått av den gode herden är den om tjänande. Det som vi är utbildade att göra är förstås olika former av tjänande: vi själavårdar, vi undervisar, vi leder, vi skriver, vi konsulterar, vi vallar. Men jag tror att den tjänst som den gode herden kallar oss till går mycket djupare än de förmågor vi är utbildade i att använda.

I Matt 25 talar Jesus om att han ska komma i sin härlighet och skilja människorna som herden skiljer fåren från getterna. När han talar till fåren

beskriver han hur han bedömer att de tillhör honom: ”Jag var hungrig och ni gav mig att äta, jag var törstig och ni gav mig att dricka, jag var hemlös och ni tog hand om mig, jag var naken och ni gav mig kläder, jag var sjuk och ni såg till mig, jag satt i fängelse och ni besökte mig” (vers 35–36). Jesus talar om gärningar i barmhärtig tjänst gentemot vissa slags människor. Jag är rädd att vi när vi läser sådana ställen ofta antingen romantiserar dem, eller missar att på allvar ta till oss vad vår herde egentligen säger. Så vi kan tänka efter lite nu.

Hur är det att betjäna någon som är riktigt hungrig och törstig? Då menar jag inte någon som har hoppat över lunchen, utan någon som svälter. Hungriga och törstiga människor är i en mycket stor behovssituation. De kan vara krävande. De bryr sig inte om en. De tänker inte klart. De vill bara ha sina behov tillgodosedda. De är desperata, de är högljudda, de grabbar tag i en.

Hur är det att betjäna hemlösa främlingar? De betar sig på ett sätt som man inte tycker är vettigt. De uppför sig annorlunda. De verkar konstiga. Man vet inte varför de gör som de gör. Man kan inte betjäna främlingar effektivt förrän man tar sig tid att förstå dem. Om man inte gör det är det alltför lätt att betjäna dem på ett sätt som är skrämmande, olämpligt eller stötande för dem.

Hur är det att betjäna nakna människor? Nakna människor vill gömma sig från en. De känner sig utsatta. De vill inte bli sedda. Att inte förödmjuka dem kräver stor taktkänsla och omtanke. De vill inte ha en i närheten. De vill att man ska gå sin väg. Deras ambivalens är överväldigande. Men man kan inte skyla deras nakenhet om man inte kommer nära.

Hur är det att betjäna sjuka människor? Sjuka människor är fokuserade på sin smärta. Den är allt de kan tänka på, och deras intresse av en själva sträcker sig bara till vad man kan göra för att de ska må bättre. Sjuka människor lever i små världar. Sjuka människor talar om vad som gör ont. Sjuka människor är behövande och ofta jobbiga.

Sjuka människor kräver konstant omsorg och översyn.

Hur är det att betjäna fångar? Man kan inte betjäna fångar om man inte går till fängelset. Man måste gå in på en plats med låsta dörrar och ont om ljus. Man måste gå in på en plats med begränsad rörlighet. Man måste gå in på en plats där man är övervakad och tillit är något sällsynt.

Jesu försoningsarbete krävde givetvis att han på den allra djupaste nivån identifierade sig med de mest chockerande varianterna av mänskligt

”Lärdomen om tjänande innebär att du och jag lever med en högtidlig uppgift att förmedla till de drabbade människorna allt det som uppnås genom Kristi liv och död.”

lidande. Efter att ha gjort den här uppräkningen gör Jesus det förbluffande påståendet att hans får är de som gör alla dessa saker för honom: ”Vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig” (vers 40). Den lärdom jag har fått

om tjänande är inte att jag bara är kallad att betjäna människor, utan att när jag betjänar dem som lider, så tjänar jag på något förunderligt sätt direkt den som jag följer.

Mot slutet av varje år brukar jag ta mig lite tid inför Gud och be honom att visa mig ett skriftställe som jag verkligen ska leva ut under det nästkommande året. Ett år blev jag ledd till Kolosserbrevet 1:24: ”Nu gläder jag mig över att få lida för er. Vad som ännu fattas i Kristi lidanden, det lider jag i mitt eget kött, för hans kropp, som är kyrkan.” Jag tror att den versen betyder att vi är kallade att vara uppmärksamma på att Kristi lidande finns hos alla som lider. Varje gång jag möter sorg, möter jag också den sorg som han bar. Varje gång jag möter lidandena hos en hemlös eller en fånge, möter jag de bördor som han bar. Lärdomen om tjänande innebär att du och jag lever med en högtidlig uppgift att förmedla till de

drabbade människorna allt det som uppnås genom Kristi liv och död. Genom att göra detta tjänar vi Herren Kristus.

LEDARSKAP

När Jesus talar om sig själv som den gode herden, säger han att han ”ropar på sina får med deras namn och för ut dem. När han har släppt ut sina får går han före dem, och fåren följer honom därför att de känner igen hans röst” (Joh 10:3–4). För att vara en lämplig herde måste jag villigt gå dit det är meningen att jag ska ta fåren som jag vallar.

En av mina klienter anförtrorde mig att en professor i psykologi hade sagt till sin klass att om de någon gång bestämde sig för att gå i terapi, skulle de vara mycket försiktiga med vem de valde som mentorer. Varför det? Jo, förklarade professorn, om de tillbringade väldigt lång tid i terapi så skulle de till slut komma ut och likna sina egna terapeuter. Dit herden går, dit går också fåren. Det är bara de som är trogna lärjungar till Jesus som är lämpliga herdar för fåren.

Kom ihåg att den gode herden själv blev ett lamm. För att leda fåren effektivt måste vi hela tiden se Guds lamm i våra egna liv. Ta dig lite tid att tänka över de här frågorna:

* Tror jag verkligen att jag kan leda någon ut ur ett liv av bedrägeri om jag lever med pågående, dold synd i mitt eget liv?

* Tror jag verkligen

att jag kan leda någon bort från bitterhet och hämndlystnad mot hans eller hennes äkta hälft, om jag själv har sådana känslor i mitt eget hjärta?

* Tror jag verkligen att jag kan leda någon ut ur fångenskapen i ett beroende om jag fortsätter att leva förslavad under något i mitt eget liv?

* Tror jag verkligen att jag kan leda någon

”Dit herden går, dit går också fåren. Det är bara de som är trogna lärjungar till Jesus som är lämpliga herdar för fåren.”

med nåd och kärlek när jag inte nådefullt och kärleksfullt hanterar människorna i min egen värld?

Jag arbetade nyligen med en kvinna som hade åtagit sig att lära sig älska en man som vi kan kalla svår. Hennes man är skrämmande, självisk och kontrollerande. Det finns inte stort hopp om att få ut något gott av det äktenskapet, men hustrun har valt att lära sig älska istället för att lämna honom.

”Lärdomen om ledarskap är att herdeskap inte handlar om att vidareförmedla kunskap eller information.”

En dag när vi talade om hur sådan kärlek skulle kunna se ut, avbröt hon mig i mitt resonemang med en fråga: ”Jag vill bara ha reda på en sak innan vi fortsätter: Anstränger du

dig för att själv älska din man på det här sättet?”

Det var en rannsakande fråga, som jag visste kom inte bara från henne utan också från Gud. Min man är en sådan man som det är lätt att älska; det jag fått av vårt nästan trettioåriga äktenskap har varit storartat. Mina egna omständigheter var rena lyxen jämfört med den här kvinnans. Men utmaningen kvarstår: om jag ska lära henne att vara Kristuslik, och älska sin man så som Kristus älskar oss, då måste jag vara den sortens herde som går före sina får. Jag måste älska min man på samma sätt som jag kallar henne att lära sig älska sin man.

Lärdomen om ledarskap är att herdeskap inte handlar om att vidareförmedla kunskap eller information. Herdeskap handlar istället om att gå före någon för att vidareförmedla livet. Och är det inte precis det som den gode herden har gjort för oss? Det finns absolut ingenting som Jesus begär av oss som han inte själv har varit ett exempel på. Han som kallar oss till sanning är sanningen. Han som kallar oss att älska varandra älskade oss in till döden. Han som kallar oss att bära varandras bördor blev bruten under våra bördor. Han som kallar oss att gå in i lorten och dyngan i andras liv, uthärdade själv vår smuts. Han som kallar oss att gråta med dem som gråter, grät själv över oss.

Den gode herden går före. De som ska leda får är kallade att gå före fåren. Detta är sant ledarskap.

DIT MÄSTAREN GÅR, GÅR OCKSÅ TJÄNAREN

Jag har hört att en herde använder sina keldjurslamm för att samla ihop borttappade får. Dessa lamm är så förtjusta i att vara i närheten av herden att de följer honom omedelbart när han kallar på dem, och de tar då de borttappade fåren med sig. På samma sätt ber vår herde oss att vara så fästa vid honom att, oavsett var han placerar oss, kommer andra lockas att följa honom därför att vi har gått före dem och själva har följt honom. När vi drar oss närmare vår herde för vi med oss de där förlorade fåren.

Kristi försoningsverk krävde att han identifierade sig på den djupaste nivån med alla de mest chockerande varianterna av mänskligt lidande. Så som Mästaren var, så måste också hans tjänare vara. Han som tog itu med fiendens intrång i människans hjärta har kallat oss att göra densamma. När vi följer honom får vi lära oss saker i stil med dem jag har nämnt här – och många andra. Var och en av dessa lärdomar kallar oss att se Lammet och vända om. När vi lär oss återhållsamhet, ser vi Lammet som är Gud som blivit människa. När vi lär oss ödmjukhet, ser vi den eviga härligheten som står över rangordning och ära. När vi lär oss tjänande ser vi den högste och allsmäktige som tvättar fötter och

”Dit herden går, dit går också fåren. Det är bara de som är trogna lärjungar till Jesus som är lämpliga herdar för fåren.”

rör vid det oberörbara. När vi lär oss ledarskap, ser vi Jesus gå före och vara och göra det han kallar oss att också vara och göra.

Att följa Lammet är att gå in i hans lidandes gemenskap. Det innebär att vi precis som han kommer att hamna nere i de smutsiga livet i den här världen. Ju mer villiga vi är att följa honom in

i det dubbla mysteriet med orättfärdighet och lidande, desto mer av hans skönhet kommer vi att få se. De röda trådar av offer som vi har upptäckt när Gud kom in i vår tid kommer att leda oss direkt till Guds tron, där vi ser hans härlighet – den här gången inte bara i himlarna eller som mänskliga, utan i dess fullhet.

Uppenbarelseboken 5:2–14 talar om att vi kommer att höra en mäktig ängel som ropar med hög röst: ”Vem är värdig att öppna boken och bryta sigillerna?” Och svaret blir ”Se ... lejonet av Juda stam ... kan öppna boken”. Sedan ska vi se ett lamm, som ser ut att ha blivit slaktat, som står mitt för tronen. Och vi ska höra rösten av många änglar, myriaders myriader, tusen och åter tusen. De står runt tronen och sjunger: ”Lammet som blev slaktat är värdigt att ta emot makten och få rikedom och vishet och styrka och ära och härlighet och lovsång.” Sedan ska du och jag, som har följt Lammet, stämma in och sjunga: ”Den som sitter på tronen, honom och Lammet tillhör lovsången och äran och härligheten och väldet i evigheters evighet.”

Amen.

Diane Langberg är psykolog och direktor för Diane Langberg, Ph.D. & Associates i Philadelphia, Pennsylvania. Hon undervisar även vid Westminster Theological Seminary.

Svensk översättning: Carl-Henrik Hammarlund.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) månatliga artikelserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.